

УДК 332

І.В. ЗАБЛОДСЬКА, д-р екон. наук, професор, директор
Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України, м. Северодонецьк
О.А. КАРЛОВА, д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту та адміністрування
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків
П.О. САЄНКО, здобувач
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ
Д.В. ЗАБЛОДСЬКА, аспірант
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ТЕМОЮ «ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НОВОУТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

Ключові слова: методика, мета, методи, результати досліджень, економіко-правове забезпечення, територіальна громада.

Викладено методика виконання наукового дослідження за темою «Економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад». Визначено основну ідею, ціль і завдання дослідження, методи й інформаційну базу, структуру дослідження, практичний результат проведених досліджень, користувачів отриманих результатів. Розроблено структурно-логічну схему методики наукового дослідження за темою «Економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад».

Актуальність. Ефективність реалізації державної регіональної політики у сучасній Україні залежить від спроможності об'єднаних територіальних громад (далі — ОТГ), що утворюються відповідно до законодавства України про децентралізацію влади. Тому на перше місце виходить створення спроможних громад у широкому, комплексному розумінні цього поняття, яке включає ресурсний потенціал та високі рівень і якість життя громадян, надання їм переважної більшості послуг як від органів місцевого самоврядування, так і від державної влади. Для утворення спроможних громад та консолідації їхніх ресурсів для вирішення місцевих проблем протягом першого періоду реформи було ухвалено ряд законів.

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [1] створив умови для запровадження в Україні п'яти юридичних форм співробітництва, що стало особливо актуальним для громад після початку реального процесу децентралізації, коли важливі повноваження органів виконавчої влади передаються місцевому самоврядуванню за умови, що воно може реалізовувати ці повноваження.

Закон України «Про добровільне об'єднання громад» [2] став фактично головним інструментом реформи, оскільки саме він закладає вимоги щодо порядку добровільного об'єднання громад. Завдяки

© І.В. ЗАБЛОДСЬКА,
О.А. КАРЛОВА,
П.О. САЄНКО,
Д.В. ЗАБЛОДСЬКА, 2017

цьому Закону сьогодні в Україні активно створюються об'єднані громади та призначаються місцеві вибори.

В Україні отримали розвиток юридичні питання, пов'язані з процедурою реорганізації органів місцевого самоврядування після добровільного об'єднання територіальних громад, питання трудового законодавства, кадрової роботи та проходження служби в органах місцевого самоврядування, питання у сфері бюджетного процесу та бухгалтерського обліку, які постають перед ОТГ, питання щодо інвентаризації майна органів місцевого самоврядування, що об'єднуються, питання, пов'язані зі здійсненням процедур державних закупівель у підпорядкованих підприємствах, установах, організаціях. Проте питання розвитку новоутворених територіальних громад потребують особливої уваги з боку науки і практики через сучасні виклики, що постають перед Україною та які зумовлюють необхідність економіко-правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад. Усі ці обставини зумовлюють необхідність формування економіко-правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад з урахуванням європейського досвіду.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження історії впровадження реформи місцевого самоврядування в Польщі, досвіду реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування у Данії та Швеції, форми участі громадян у місцевому самоврядуванні у Грузії дали змогу встановити, що кожна країна має свої особливості проведення реформ з децентралізації та формування спроможної об'єднаної територіальної громади. З цього приводу особливої уваги заслуговує методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні, яка була розроблена експертами програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [3]. Методологія інтегрує ключові аспекти життєдіяльності і розвитку: економічні, соціальні та екологічні, підтримуючи їхню взаємодію. Методологія сприяє активній участі усіх зацікавлених і компетентних осіб у процесі стратегічного планування та реалізації планів розвитку відповідно до їхніх інтересів і можливостей.

Вітчизняні науковці та практики також обґрунтовують необхідність виконувати наукові дослідження щодо формування економіко-

правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад, оскільки публікації, у яких розглядаються питання теорії, методології та практики, підготовлено за участі міжнародних донорів [4, 5]. Однак питання економіко-правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад не досліджуються. Виходячи з викладеного вище у розробників цієї практичної науково-дослідної теми є окреме поле для наукового пошуку і реалізації задуманого.

Колектив Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України (далі — ЛФ ІЕПД НАН України) має накопичений запас теоретичних і методичних напрацювань з розробки стратегії розвитку регіону. За останні роки науковцями ЛФ ІЕПД НАН України підготовлено ряд науково-методичних положень, покликаних певною мірою створити формування економіко-правового забезпечення стратегічного розвитку територій. Серед них можна назвати такі: моніторинг та оцінка реалізації стратегії економічного та соціального розвитку Луганського регіону до 2015 р., розробка Стратегії розвитку Луганської області до 2020 р. тощо [6—10].

Метою статті є обґрунтування змістовного наповнення методики виконання наукового дослідження за темою «Економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад».

Результати досліджень. Мета наукового дослідження — розробка економіко-правових механізмів забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад.

Об'єктом дослідження є новоутворені об'єднані громади.

Предмет дослідження — економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення таких **наукових завдань**: узагальнити чинне нормативно-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад; узагальнити європейський і світовий досвід щодо створення та розвитку територіальних громад; провести моніторинг створення та функціонування об'єднаних територіальних громад у регіонах України (пріоритет — Луганська область); дослідити результати підтримки об'єднаних територіальних громад міжнародними донорами; розробити дорож-

Термін	Науково-практичний інструментарій							
2016 рік	Законодавство України	Європейський досвід	Мета дослідження	Об'єкт і предмет	Завдання	Методи дослідження	Інформаційна база	Практичні здобутки

Термін	<i>Підтема «а»: Економічне забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад</i>	<i>Підтема «в»: Правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад</i>
2017 р. I—II кв.	Узагальнення досвіду європейських країн щодо створення та розвитку новоутворених територіальних громад	Узагальнення чинного нормативно-правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад
2017 р. III—IV кв.	Дослідження результатів підтримки об'єднаних територіальних громад міжнародними донорами	Підготовка методичних рекомендацій з розробки стратегії розвитку і стратегічного плану розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку зі Стратегією розвитку регіону на період до 2020 року
2018 р. I—II кв.	Проведення моніторингу створення та функціонування об'єднаних територіальних громад у регіонах України	Розробка механізмів забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад (макет стратегії та план стратегічного розвитку)
2018 р. III—IV кв.	Визначення основних індикаторів розвитку новоутворених територіальних громад	Розробка локальних нормативно-правових актів для розвитку новоутворених територіальних громад
2019 р. I—II кв.	Розробка дорожньої карти, як механізму розвитку новоутворених територіальних громад з урахуванням партисипативного підходу	Підготовка заключного звіту, узагальнення та впровадження результатів дослідження

Результати дослідження: заключний звіт за темою; дорожня карта розвитку новоутворених територіальних громад з урахуванням партисипативного підходу; методичні рекомендації щодо розробки стратегії та стратегічного плану розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку зі Стратегією розвитку регіону на період до 2020 року; локальні нормативно-правові акти щодо розвитку новоутворених територіальних громад

Структурно-логічна схема методики виконання наукового дослідження за темою: «Економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад»

ню карту як механізм розвитку новоутворених територіальних громад з урахуванням партисипативного підходу; визначити основні індикатори розвитку новоутворених територіальних громад; підготувати методику розробки стратегії розвитку і стратегічного плану розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку зі Стратегією розвитку регіону на період до 2020 р.; розробити макети стратегії розвитку і стратегічного плану розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку зі Стратегією розвитку регіону на період до 2020 р. як механізми розвитку новоутворених територіальних громад; розробити нормативно-правові акти локального характеру щодо розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку з реалізацією Стратегії розвитку регіону на період до 2020 р.

У процесі дослідження будуть використані загальні наукові та спеціальні методи: логічний, комплексний, структурний, динамічний, ситуаційний підходи; системний підхід, методи тактичного і стратегічного аналізу, ретроспективного, факторного, елімінування тощо. Інформаційну базу дослідження складають: статистична інформація Державного комітету статистики України, головних управлінь статистики в областях, аналітичні та наукові матеріали організацій НАН України, наукові роботи вітчизняних та закордонних науковців, законодавчо-нормативні акти та постанови Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України з питань створення та розвитку об'єднаних територіальних громад.

Виходячи з визначених вище позицій, дослідження за темою структурно складається із двох підтем: економічне забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад; правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад (див. схему).

Результатами науково-дослідної роботи мають стати пропозиції щодо удосконалення

чинного законодавства шляхом розробки відповідних положень, науково-методичні рекомендації щодо розвитку новоутворених територіальних громад. Результати дослідження будуть узагальнені у колективній монографії, наукових публікаціях, наукових доповідях і аналітичних записках, методичних рекомендаціях, які дадуть можливість органам управління різного рівня готувати та реалізовувати відповідні управлінські рішення щодо розвитку новоутворених територіальних громад, нормативно-правові акти локального характеру щодо розвитку об'єднаних територіальних громад у зв'язку з реалізацією Стратегії розвитку регіону на період до 2020 р.

Вирішення таких наукових завдань і підготовка відповідних методичних матеріалів дадуть змогу здійснювати органами місцевого самоврядування ефективну управлінську роботу щодо формування та розвитку новоутворених територіальних громад.

Висновки. За запропонованою методикою будуть розроблені науково-практичні положення щодо економіко-правового забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад. Планується, що результати робіт за темою в цілому будуть використані: державними та регіональними органами влади; органами місцевого самоврядування; об'єднаними територіальними громадами, науковими установами; підприємствами та установами регіонів. По завершенню теми буде розроблено та надано для використання на різних рівнях національної економіки таку науково-технічну документацію: заключний звіт за темою; дорожня карта розвитку новоутворених територіальних громад з урахуванням партисипативного підходу; методичні рекомендації щодо розробки стратегії та стратегічного плану розвитку новоутворених територіальних громад у взаємозв'язку зі Стратегією розвитку регіону на період до 2020 року; локальні нормативно-правові акти щодо розвитку новоутворених територіальних громад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Про співробітництво територіальних громад* : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
2. *Про добровільне об'єднання громад* : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII [Електронний ре-

сурс]. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

3. *Методологія стратегічного планування розвитку ОТГ в Україні, яка була розроблена експертами програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні»* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf
4. *Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000051/51031.pdf
5. *Усе для об'єднаних територіальних громад: найбільш часто вживані запитання і відповіді* : Посібник Проект / USAID ДІАЛОГ впроваджується Асоціацією міст України. — Київ, 2016.
6. *Заблодська І.В.* Моніторинг та оцінка реалізації стратегії економічного та соціального розвитку регіону / І.В. Заблодська, С.П. Дроботенко та ін. — Луганськ : Ноулідж, 2012. — 160 с.
7. *Заблодська І.В.* Стратегія розвитку Луганської області : монографія / І.В. Заблодська, О.Ю. Кудріна. — Луганськ : Ноулідж, 2014 р. — 307 с.
8. *Заблодська І.В.* Стратегічний аспект розвитку Луганського регіону / Заблодська І.В., Ахромкін Є.М. // *Регіональна економіка в Україні: сучасний стан та шляхи активізації* : [зб. наук. пр.] / НАН України, Ін-т регіональних досліджень. — Львів, 2014. — Вип. 3 (107). — С. 127—133.
9. *Заблодська І.В.* Стратегічний аспект ефективного використання енергетичного потенціалу Луганського регіону / І.В. Заблодська // *Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту імені Володимира Даля*. — Луганськ, 2013. — № 16, Ч. 2 — С. 56—70.
10. *Заблодська І.В.* Регіональні ресурси: теорія та практика використання : монографія / І.В. Заблодська, Є.М. Ахромкін та ін.; Луганська філія Ін-ту економіко-правових досліджень НАН України. — Луганськ : Ноулідж, 2010. — 355 с.

REFERENCES

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *Pro spivrobotnyctvo terytorial'nyh gromad : Zakon Ukrayiny* [On cooperation of local communities : The Law of Ukraine], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), *Pro dobrovil'ne ob'jednannya gromad : Zakon Ukrayiny* [On a voluntary association of communities : The Law of Ukraine], available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
3. *Metodologija strategichnogo planuvannja rozvytku OTG v Ukraini, jaka bula rozroblena ekspertamy programy JeS* (2015), *Pidtrymka polityky regional'nogo rozvytku v Ukraini*, available at: http://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf
4. *Praktychnyj posibnyk z pytan organizacii roboty organiv misceвого samovrjaduvannja ob'jednanyh terytorial'nyh gromad*, available at: http://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000051/51031.pdf

5. *Use dla ob'jednanyh terytorial'nyh gromad: najbil'sh chasto vzhuvani zapytannja i vidpovidi*, Posibnyk (2016), Kyiv, Ukraine.
6. Zablods'ka I.V and Drobotenko S.P. (2012), *Monitoryng ta ocinka realizacii strategii ekonomichnogo ta social'nogo rozvytku regionu*, Monograph, Lugansk, Ukraine.
7. Zablods'ka I.V., Kudrina O.Ju. (2016), *Strategija rozvytku Lugans'koi oblasti*, Monograph, Lugansk, Ukraine.
8. Zablods'ka I.V. and Ahromkin E.M. (2014), *Strategichnyj aspekt rozvytku Lugans'kogo regionu*, Regional'na ekonomika v Ukraini: suchasnyj stan ta shljahy aktyvizacii', zb. nauk. pr., NAS Ukraina, In-t regional'nyh do-slid-zhen', L'viv, pp. 127–133.
9. Zablods'ka I.V. (2013), *Strategichnyj aspekt efektyvnogo vykorystannja ener-getychnogo potencialu Lugans'kogo regionu*, Visnyk Shidno-ukrai'ns'kogo nac. un-tu imeni Volodymyra Dalja, vol. 16, Ch. 2, Vyd-vo SNU im. V. Dalja, Lugans'k, pp. 56–70.
10. Zablods'ka I.V., Ahromkin Ye.M. and other (2010), *Regional'ni resursy: teoriya ta praktyka vykorystannja : monografiya* [Regional Resources: theory and practice: monograph], Lugansk, Ukraine.

Надійшла 28.02.2017

И.В. Заблодская

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Киев

О.А. Карлова

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова, г. Харьков

П.О. Саенко

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Киев

Д.В. Заблодская

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Северодонецк

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ НАУЧНОГО
ИССЛЕДОВАНИЯ ПО ТЕМЕ «ЭКОНОМИКО-
ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ
РАЗВИТИЯ НОВООБРАЗОВАННЫХ
ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН»

Представлена методика проведения научных исследований по теме «Экономико-правовое обеспечение раз-

вития объединенных территориальных общин». Определены основная идея, цель и задачи исследования, методы и информационная база, структура исследования, практический результат исследований, пользователи полученных результатов. Разработана структурно-логическая схема методики выполнения научных исследований по теме «Экономико-правовое обеспечение развития объединённых территориальных общин».

Ключевые слова: методика, цель, методы, результаты исследований, экономико-правовое обеспечение, территориальная община.

I.V. Zablodska

Institute of Economic and Legal Researches of NAS of Ukraine, Kyiv

O.A. Karlova

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv

P.O. Saenko

Institute of Economic and Legal Researches of NAS of Ukraine, Kyiv

D. V. Zablodska

Institute of Economic and Legal Researches of NAS of Ukraine, Severodonetsk

METHODOLOGY REALIZATION
OF SCIENTIFIC RESEARCH
ON THE TOPIC «ECONOMIC AND LEGAL
DEVELOPMENT OF THE NEWLY FORMED
TERRITORIAL COMMUNITIES»

The article presents the methodology realization of scientific research on the topic «Economic and legal development of the newly formed territorial communities». The main idea, the purpose and objectives of the study, the methods and information base, the structure of the study, the practical result of the research, and the users of the results are determined. The structural and logical scheme of scientific research methodology realization on the topic «Economic and legal development of the newly formed territorial communities» is developed.

Keywords: methodology, purpose, methods, results of the research, economic and legal development, territorial Communities.